

HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN ETKİLİLİĞİNİN BİLİŞSEL ALAN BASAMAKLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Engin KARADAĞ

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölüm, Kadıköy/İSTANBUL
ekaradag@yeditepe.edu.tr

Tuğba KORKMAZ

İSTEK Vakfı Acıbadem İlköğretim Okulu, Acıbadem/İSTANBUL
tgbkorkmaz@hotmail.com

Nihat ÇALIŞKAN

Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Merkez/KIRŞEHİR
cnihat@gazi.edu.tr

Geliş Tarihi: 02.04.2007

Yayına Kabul Tarihi: 13.06.2007

ÖZET

Bu araştırmada Hayat Bilgisi öğretiminde drama yöntemi ile geleneksel yöntemin bilişsel alan basamaklarına göre öğrenci başarılarının değerlendirilmesine çalışılmıştır. Yapılan araştırma kapsamında İlköğretim üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersinin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ünitesi seçilmiştir. Seçilen ünite kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi, deney grubuna ise drama yöntemi kullanılarak işlenmiştir. Öğrencilerin araştırma sonunda nasıl bir farklılaşma gösterdiklerini tespit etmek amacıyla ünite başında ve ünite sonunda olmak üzere daha önceden Bilişsel Alanın “Bilgi”, “Kavrama” ve “Uygulama” basamaklarına göre hazırlanan öğrenci başarı testi uygulanmıştır. Başarı testleri vasıtasıyla elde edilen veriler amaçlara uygun olarak frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (ss) ve t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Drama, Hayat Bilgisi, Geleneksel Yöntem, Bilişsel Alan.

THE EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF DRAMA METHOD IN TEACHING OF SOCIAL SCIENCES ACCORDING TO COGNITIVE DOMAIN

ABSTRACT

In this study students' success has been evaluated in cognitive domain according to drama and traditional method in teaching of Social Sciences. In this study the unit of 23rd April National Independency and Children's festival has been taken as an example in primary education 3rd GRADES, Social lesson. This selected unit has been taught by traditional education method to the control group and drama method to the experimental group. Student success test that was prepared previously according to cognitive domain as “Knowledge”, “Comprehension” and “Application”, was implied to the students at the beginning and in the end of the unit to see the difference among them. The data that have been obtained by achievement tests were analyzed by using frequency (f), percentage (%), arithmetical average (\bar{X}), standard division (ss).

Key Words: Drama, Social Sciences, Traditional Method, Cognitive Domain.

1. GİRİŞ

Günümüzde, eğitim konusunda iki karşıt görüş sürekli bir çekişme içindedir. Bu iki görüşten biri olan gelenekselciler, eğitimin amacının bilgi aktarımı olduğu görüşündedirler. Bu düşüncenin savunucuları “bilgi” ile bir kuşaktan diğerine geçebilecek durağan bilgiyi kastetmişleridir. Eğitim konusundaki bu görüşe en uygun eğreltilim “boş kap” imgesidir. Burada öğretmen tarafından değerlendirilen, çocuğun dışında kalan herhangi bir şey, edilgen bir şekilde ağız açık duran kaba “boca edilir”. Doldurma işlemini yapan elbette öğretmendir ve sınama yolu ile kabın içeriği ve kapasitesi ölçülmektedir (Karadağ ve Çalışkan, 2005).

Eğitim konusundaki diğer görüş ise, bireyin kutsallığı, önemi ve biricikliği üzerinde duran romantik düşünceden kaynaklanır. Öğretmen, çocuğu acımasız dünyadan ve müdahalelerden korumalı ve doğal gelişimini desteklemelidir. Çocuğa saygı, herhangi bir dış bilgiden daha önemlidir. Froebel’den alınan uygun eğreltilemsel anlatıma göre öğretmen, çocuğun içinde her zaman var olan tomurcuğun çiçek açması için sabırla bekleyen ve tohuma en iyi şekilde bakan bir bahçıvan gibi olmalıdır (Bolton, 1984).

Eğitim konusunda hangi görüşe sahip olunursa olunsun günümüzde artık çocuklardan beklenenlerin farklı olduğu hemen hemen bütün eğitimciler tarafından

bilinmektedir. Artık uysal, verileni doğrudan alan ve hiçbir şey katmadan olduğu gibi geri veren, soru sormayan çocuk değil, aktif, sosyal yönden uyanık, kendisi ve çevresi ile barışık, araştırmacı kişiler yetiştirmek istenmektedir.

Bu bakımdan, çağdaş eğitim ve öğretim uygulamaları, bireylerin birbirleriyle etkin bir ilişki kurmaları, toplumsal olaylara, konulara ve değerlere sürekli ve etkin bir biçimde yaklaşmaları, sorunları çeşitli açılardan çözebilmeleri için gerekli bilgi, anlayış, tavır, düşünüş, alışkanlık ve becerileri kazandırmak durumunda (Özoğlu, 1987) olmasına karşın ülkemiz eğitim sistemine bakıldığı zaman öğrenci edilgen bir konumdadır. Öğrenci böyle bir süreçte okul ile yaşam arasında bağ kuramamakta, öğrendiklerini günlük yaşama geçirememektedir. Bu yüzden çağdaş eğitimde öğrencinin edilgen olduğu yöntemler terk edilmekte, bireyin etkin olarak derse katılımını sağlayan yöntemler kullanılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin derse aktif olarak katılımını öngören yeni yöntemler geliştirilerek bu yöntemlere uygun ilköğretim programları hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu ilköğretim programında işlenen dersler ile bireylere birçok toplumsal beceriler kazandırılmaya çalışır. Beceri kazandırmada kullanılan yöntemler bireylerin gerçek durumlarla karşı karşıya getirilmesini kapsamaktadır. Öncelikle

öğrencilerin doğrudan yaşantılarına girmiş olan durumlarda kendini gösteren güçlüğün belirlenmesi, ikinci olarak belirlenen güçlüğün bir problem şeklinde ifade edilmesi, üçüncü olarak problem üzerinden işlemler yapılarak bir çözüm bulunması ve dördüncü olarak da bulunan çözümün, hareket noktasında oluşturulan gerçek yaşamdaki güçlüğe bir çözüm olup olmayacağını denetlenmesi oluşturmaktadır. Böylelikle mevcut okul durumlarında, bir sürecin sadece ortadaki ilk iki basamağını dikkate alan öğretim anlayışının yerini, verilen dört basamağın tümünü kapsayan anlayışın alması önemlidir (Busbridge ve Özçelik, 1997). Bahsi olunan bu dört basamağı kapsayan yöntemlerden birisi de drama yöntemidir.

Okula başlama yaşına gelene kadar çocukların en önemli işleri olan oyun; ilgi ve yaratıcılığın kaynağı olan bir eylemdir. Ancak çocuk ilköğretime başlaması ile beraber dersler çocukların en önemli işi durumuna gelmektedir. Çocukların bu dönemdeki özelliklerini dikkate alan Drama yöntemi çocukların oyun oynama gereksinimlerini sonra erdirmeyen öğrenciyi yetiştirmeye yönelik bir anlayıştır.

Drama yönteminin temelini teşkil eden oyun, örnek durumlar yaratarak tecrübe ve planlama yoluyla gerçeği öğrenen insan yeteneğinin çocuksu ortaya çıkışıdır (Arnold, 1979). Carherine Baker “Zorunlu

Eğitime Hayır” adlı kitabın bir bölümünde yetişkinlerin ve çocuklara egemen olan otoritelerin gözüyle oyunu şöyle değerlendirir: Oyuna güven olmaz. Oyun oynama ve düşünme pek doğru olmayan bir eylemdir. Şu uzun tatiller sırasında öğrencilerin harcadıkları zaman endişe vericidir. Boş kalan bu zaman parçasından sakınmak gerekir. İnsanın çalışmaması serbest kalması son derece tehlikeli olabilir”... oyun aylıklıkla bir tutulur. Oysa oyun dayanılmaz bir eğlence aracıdır.

Aktif etkinliklere dayalı öğretim yöntemi olan drama, öğrencilerin öğretim materyalleri kullanmasını, diğer arkadaşları ile çözüm stratejilerini tartışmasını, el becerileri sergileyerek materyaller geliştirmesini, küçük gruplar içerisinde çalışarak kendi kavramlarını geliştirip biçimlendirmesini sağlar. Bu sayede öğrenci merkezli aktiviteler, çocukların getirdiği enerjinin öğrenmeye kanalize edilmesini sağlar (Crawford ve Witte, 1999).

Öğretim faaliyetleri sırasında gerçek durumlardan faydalanmak esastır. Ancak gerçek durumların yaratılması, gerçek durumların olduğu yerlere gidilmesi her zaman mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda drama yöntemi faydalıdır. Böylelikle hem anlaşılmayan durumların anlaşılması sağlanmış, hem de öğretim faaliyetleri çeşitlendirilerek ders ilgi çekici hale getirilmiş olur. Böylelikle öğrenciler

öğretim sürecinde gerçekleştirdikleri drama etkinlikleri ile bir taraftan problemi daha iyi anlarlar diğer taraftan da problemin çözümüne yönelik olarak zihinlerinde tahmini sonuçlar oluştururlar. Bu sayede yaparak, yaşayarak ve oyun oynayarak öğrenme ile bir sonuca ulaşmış olurlar.

Son yıllarda eğitim-öğretimde tüm geleneksel sınıf yönetiminin ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle derslerin öğretiminde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayarak dersleri eğlenerek öğrenmelerini sağlayan drama yönteminin önerildiği gözlenmektedir. Konuyla yakından ilgilenen eğitimciler tarafından drama yöntemini eğitim-öğretimde kullanılması gereken çağdaş bir yöntem olarak önermektedirler.

2. PROBLEM CÜMLESİ

İlköğretim birinci kademedeki drama yöntemi, geleneksel öğretim yöntemleri karşısında bilişsel alan basamaklarına göre etkililiğinin değerlendirilmesinde ne derecede başarılıdır?

2.1. Alt Problemler

Drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının “bilgi basamağı”na göre ne derece başarılıdır?

Drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının “kavrama basamağı”na göre ne derece başarılıdır?

Drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının “uygulama basamağı”na göre ne derece başarılıdır?

Drama yöntemindeki öğrenci başarısının cinsiyeti açısından bakıldığında fark var mıdır?

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, hayat bilgisi öğretiminde drama yönteminin etkililiğinin bilişsel alan basamaklarına göre değerlendirilmesine yönelik deneysel bir desenle yapılmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin (öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, bir derse başlarken öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel dağarcığında getirdiklerinin tümü olarak betimlenebilir.) tespiti için ön test ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesi için son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Çalışmada drama yöntemi bağımsız değişken, öğrenme (bilişsel alan basamaklarından bilgi, kavrama, uygulama basamaklarını ölçen başarı değerlendirme testinden alınan puan ve tutum ölçeği) bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

3.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Kırşehir ili merkez Sırrı Kardeş İlköğretim Okulu 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Hayat bilgisi öğretiminde drama yönteminin etkililiğinin bilişsel alan basamaklarına göre değerlendirilmesi amacıyla bir adet veri toplama aracı hazırlanmıştır. Bu araç;

Öğrenci Başarı Değerlendirme Testi:
İlköğretim 3. sınıfa ait Hayat Bilgisi programında yer alan “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” ünitesi konularına bağlı kalınarak hazırlanan “*Belirtke Tablosu*”ndan yararlanılarak ve bilişsel alan basamakları (Bloom tarafından geliştirilen ve toplam altı basamaktan oluşan Bilişsel alan basamaklarının uzman görüşleri doğrultusunda *Bilgi, Kavrama ve Uygulama* basamakları dikkate alınarak) dikkate alınarak her bir basamaktan 5'er madde olmak üzere toplam 15 maddeden oluşturulmuştur. Bu test zamana dayalı olarak uygulanmış olup 40 dakika süre tanınmıştır. Öğrencilerin tahminle puan almalarını engellemek yani şans faktörünü ortadan kaldırmak için öğrencilerden yanıtlarını soruların altında bırakılan uygun yere yazmaları istenmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları aşağıda

açıklanmıştır.

İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi programına göre 11 ünite bulunmaktadır. Uzmanlar, araştırmanın 11 ünite düzeyinde yürütülmesinin güç olacağını belirttiklerinden “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” ünitesi seçilmiştir.

Öğrenci başarı değerlendirme testinin hazırlanmasında, ilköğretim hayat bilgisi programı 3. sınıfa ait ilgili üniteyle ilgili hedef ve davranışlar (Eğitimde hedef, kişide gözlenmek istenen özellikler olarak ele alınabilir. Bu özellikler bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kişilik vb. olabilir (Sönmez 1994).) dikkate alınmıştır.

İlköğretim hayat bilgisi programı 3. sınıfına ait belirtilen ünite ile ilgili hedeflerin davranışları çıkarılmış, bu davranışlar hazırlanan belirtke tablosuna yerleştirilmiştir.

Uzmanların ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin zihinsel gelişimlerini dikkate alarak, değerlendirme sorularının bilişsel alan basamaklarının (*Bilişsel Alan*; daha çok zihin gücüne dayalı bilgilerle ve bu bilgilerden doğan zihin yetenekleri ile öğrenilmiş davranışları kapsar. Öğrenilmiş davranışların hemen hepsinde zihinsel, devinimsel ve duygusal özellikler vardır. Yani bilişsel alana giren bir davranış bir boyutu ile duyuşsal, diğer boyutu ile devinimseldir (Öztürk, 2005).) Bilgi,

kavrama ve uygulama basamaklarına göre hazırlanması kanısına varmalarından dolayı, belirtke tablosunda seçilen davranışları yoklamak amacıyla her bir basamaktan 15 olmak üzere toplam 45 maddesi hazırlanmıştır.

Hazırlanan 45 maddelik öğrenci başarısı değerlendirme testi, Kırşehir il merkezinde bulunan 6 ilköğretim okulunda; Atatürk, Cumhuriyet, Süleyman Türkmani, Prof. Dr. Erol Güngör, Vali Mithat Saylam ve 30 Ağustos İlköğretim okullarında 11–15 Nisan 2005 tarihleri arasında 3. sınıf öğrencilerinden şansa bağılı olarak kız, erkek karışık her sınıftan 6 olmak üzere toplam 180 öğrenciye uygulanmıştır.

Elde edilen yanıtlar madde analizine tabi tutularak, madde istatistikleri hesaplanmıştır. Analizlere göre soru seçimi yapılırken her bir basamak için madde güçlük indeksleri dağılımının normal olmasına dikkat edilmiş, madde ayırt edicilik gücü indekslerinin ise 0.20’den aşağı olmamak koşulu ile aynı basamağı yoklayan maddeler arasından hedef davranışlara dikkate alınarak en büyük olanlardan bilgi düzeyi basamağı için 5 soru, kavrama düzeyi basamağı için 5 soru ve uygulama düzeyi basamağı için 5 soru olmak üzere toplam 15 madde, “*öğrenci başarısı değerlendirme testi*” olarak geliştirilmiştir.

Bu araştırmada kullanılan “öğrenci başarısı değerlendirme testi”nin cronbach

alfa katsayıları, “bilgi basamağı maddeleri” için 0,81, “kavrama basamağı maddeleri” için 0,78 ve “uygulama basamağı maddeleri” için 0,78 olarak hesaplanmıştır.

Buna göre her üç başarı testinin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Cronbach Nunnall gibi bilim adamları, alfa değerinin 0,70’ten yukarı olmasını, ölçme aracının güvenilirliğı için yeterli görmekte-dirler (Çalışkan, 2003).

3.5. Verilerin Toplanması

Uygulama aşamasında Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen merkez Sırrı Kardeş İlköğretim Okulu’nda sınıf mevcutlarına ve öğrenci cinsiyetlerinin birbirine yakın olduğu 3/A ve 3/B sınıfları uygulama sınıfları olarak seçilmiştir. Seçilen sınıflara (deney ve kontrol grubu) işlenecek üniteye başlamadan daha önce hazırlanan veri toplama aracı (öğrenci başarısı değerlendirme testi) öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin tespiti için ön test olarak uygulanmıştır.

Uygulamaya Milli Eğitim Programıyla eş zamanlı olarak başlanmıştır. Uygulama ünitesi olarak daha önce belirlenen 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ünitesinin hedef ve davranışlarına dikkatlice uyularak, 3/A sınıfına (deney grubuna) drama yöntemi kullanılarak, kontrol grubunu oluşturan 3/B sınıfında ise

geleneksel yöntemler* kullanılarak işlenmiştir. Ders işlenişleri 4 hafta sürmüştür.

Uygulamada dersler aynı öğretmen tarafından verilmiştir. Böylece iki grup arasında doğabilecek muhtemel akademik başarı farklılaşmasının öğretmen faktörüne bağlı olmaması kontrol altına alınmıştır.

Uygulamaların sonunda daha önceden hazırlanan veri toplama aracı son test olarak tekrar uygulanmıştır.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama araçları ile elde edilen verilerin çözümlemesinde bilgisayardan yararlanılmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS (Statistical For Social Sciences) for Windows Release 10.0 paket programından yararlanılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin başarı düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan öğrenci başarıları değerlendirme testi üç bölümden ve toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde için doğru yanıtlara 1, yanlış yanıtlara 0 puan verilmiştir. Dolayısıyla elde edilebilecek minimum puan sıfır, maksimum puan ise bölümler için 5 toplam olarak ise 15'dir.

Araştırmada sayılabilir veriler için frekans (n) ve yüzde değerleri, ölçülebilir veriler için aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır.

* Geleneksel yöntem: Düz anlatım ve öğretmen merkezli yöntemlerinden oluşmaktadır.

Analizlerde, bağımsız örnekler için t-testi ve bağımlı örnekler t testi kullanılmıştır.

Elde edilen veriler tablolara yerleştirilmiş ve tablolar yardımıyla yorumlanmıştır. Anlamlı bir fark olup olmadığı $\alpha=0,01$ düzeyinde test edilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, temel olarak ele alınan problemin çözümü ve araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş, bulgulara ilişkin çizelgeler sunulmuş ve bulguların yorumu yapılarak tartışmalara yer verilmiştir.

4.1. Kontrol ve Deney Grubundaki Öğrencilere Ait Demografik Bilgilere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 1. Araştırma örneklemindeki öğrencilerin deney ve kontrol gruplarına göre frekans dağılımı

Gruplar	Sınıflar	n	%
Deney Grubu (Drama Yöntemi)	3/A	32	50
Kontrol Grubu (Geleneksel Yöntem)	3/B	32	50
Toplam		64	100

Tablo 1.'de araştırma örneklemini oluşturan sınıflar ve öğrenci sayıları gösterilmektedir. Araştırmaya katılan deney grubunu oluşturan 3/A sınıfı 32 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubunu oluşturan 3/B sınıfı 32 öğrenciden oluşmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrenci topluluklarında eşit sayıda öğrenci bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Gruplardaki öğrencilerin cinsiyetlerinin frekans dağılımı

Deney Grubu	n	%	Kontrol Grubu	n	%
Kız	16	50	Kız	16	50
Erkek	16	50	Erkek	16	50
Toplam	32	100	Toplam	32	100

Tablo 2.'de deney grubu 16 kız 16 erkek öğrenci olmak üzere 32 öğrenciden oluşmaktadır. Deney grubu öğrencilerin %50'sini kız öğrenciler, %50'sini erkek öğrenciler ve kontrol grubu 16 kız 16 erkek öğrenci olmak üzere 32 öğrenciden oluşmaktadır. Kontrol grubu öğrencilerin %50'sini kız öğrenciler, %50'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre deney grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyetleri arasındaki eşitlik deney grubunun cinsiyet açısından kendi içerisinde homojenlik oluşturmaktadır.

4.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 3. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin birinci yarıyıldaki Hayat Bilgisi dersi notlarına ilişkin t-testi

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Deney Grubu	32	3,906	1,253			
Kontrol Grubu	32	3,843	1,370	62	,190	,850

*p< 0,01

Tablo 3.'de deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin birinci yarıyıldaki Hayat Bilgisi dersindeki notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin birinci yarıyıldaki hayat bilgisi dersinden aldıkları not ortalamaları 3,9063 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 3,8438 dir.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin birinci yarıyıldaki Hayat Bilgisi derslerine aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olmadığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrenci gruplarının birinci yarıyıldaki Hayat Bilgisi dersinden aldıkları notlar arasında fark olmadığını göstermektedir. Bu durum grupların alan bilgileri arasında fark olmadığını ve grupların birbirine homojen olduklarını göstermektedir.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öntestten Aldıkları Puanlara İlişkin t-testi

Bilgi Basamağı	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
	Deney Grubu	32	1,5323	0,9499	62	0,37	0,713
Kontrol Grubu	32	1,4375	1,0758				
Kavrama Basamağı	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
	Deney Grubu	32	0,7817	0,6082	62	0,387	0,7
Kontrol Grubu	32	0,7188	0,6832				
Uygulama Basamağı	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
	Deney Grubu	32	0,4375	0,504	62	-0,247	0,806
Kontrol Grubu	32	0,4688	0,507				

*p< 0,01

Tablo 4’de deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Bilişsel Alan Basamaklarından Bilgi Basamağındaki hazır bulunuşluk düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (öntest) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 1,5323 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 1,4375 dir.

Çizelge 4’de deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan basamaklarından kavrama basamağındaki hazır bulunuşluk düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (öntest) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 0,7817 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 0,7188’dir.

Çizelge 4’de deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan basamaklarından uygulama basamağındaki

hazır bulunuşluk düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (öntest) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 0,4375 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 0,4688’dir.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin bilişsel alan basamaklarından bilgi, kavrama ve uygulama basamağındaki hazır bulunuşluk düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinden (öntest) öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olmadığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre drama yönteminin uygulanacağı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulanacağı kontrol grubunu oluşturan öğrenci gruplarının hayat bilgisi dersinin bilişsel alan basamağındaki bilgi, kavrama ve

uygulama basamaklarındaki hazır bulunuşluk düzeylerinin birbirine yakın olduklarını göstermektedir. Bu durum seçilen grupların bilgi, kavrama ve uygulama basamakları yönünden birbirine uygun özellikler taşıdığını ortaya koymaktadır.

4.3. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 5. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilgi basamağı sınavından alınan puanlara ilişkin t-testi

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Deney Grubu	32	4,562	,669	62	1,927	,059
Kontrol Grubu	32	4,156	,987			

*p< 0,01

Tablo 8’de “drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının “bilgi basamağı”na göre ne derece başarılıdır?” alt problemiyle ilişkili olarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan basamaklarından bilgi basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (sınav) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 4,5625 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 4,1563’dir.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin bilişsel alan basamaklarından bilgi basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla

uygulanan başarı değerlendirme testinden (sınav) öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olmadığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunu oluşturan öğrenci gruplarının hayat bilgisi dersinin sonucunda uygulanan başarı testinin bilgi basamağındaki başarı düzeylerinin birbirlerine yakın oldukları görülmektedir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kavrama Basamağı Sınavından Alınan Puanlara İlişkin t-testi

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Deney Grubu	32	4,032	0,822	62	3,250	0,002
Kontrol Grubu	32	3,406	0,712			

*p< 0,01

Tablo 6’da “drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının “kavrama basamağı”na göre ne derece başarılıdır?” alt problemiyle ilişkili olarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan basamaklarından kavrama basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (sınav) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 4,0323 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not

ortalamaları 3,4063'dür.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin bilişsel alan basamaklarından kavrama basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinden (sontest) öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olduğu ve başarının deney grubu lehinde olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunu oluşturan öğrenci gruplarının hayat bilgisi dersinin sonucunda uygulanan başarı testinin kavrama basamağındaki başarı düzeyleri arasında önemli bir fark olduğunu göstermektedir. Drama yönteminin uygulandığı sınıfta bulunan öğrenciler, geleneksel yöntemin uygulandığı sınıfta bulunan öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 7. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama basamağı sontestinden alınan puanlara ilişkin t-testi

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Deney Grubu	32	3,393	,756	62	6,786	,000
Kontrol Grubu	32	2,187	,895			

*p< 0,01

Çizelge 10'da "drama yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemlerinin bilişsel alan basamağının "uygulama basamağı"na

göre ne derece başarılıdır?" alt problemi ile ilişkili olarak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan basamaklarından uygulama basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (sontest) öğrenci notlarına ilişkin olarak deney grubunu oluşturan öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 3,3938 iken kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin not ortalamaları 2,1875'dür.

Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin bilişsel alan basamaklarından uygulama basamağındaki ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinden (sontest) öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olduğu ve başarının deney grubu lehinde olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre drama yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunu oluşturan öğrenci gruplarının hayat bilgisi dersinin sonucunda uygulanan başarı testinin uygulama basamağındaki başarı düzeyleri arasında önemli bir fark olduğunu göstermektedir. drama yönteminin uygulandığı sınıfta bulunan öğrenciler, geleneksel yöntemin uygulandığı sınıfta bulunan öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 8.Deney grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre son testlerden alınan puanlara ilişkin t-testi

Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Kız	16	12,812	1,327	30	2,084	,056
Erkek	16	11,562	1,999			

*p< 0,01

**Tablo 8. oluşturulurken Bilişsel Alan Basamakları dikkate alınmadığından en yüksek öğrenci notu 15'dir.

Tablo 8.'de "drama yöntemindeki öğrenci başarısına cinsiyet açısından bakıldığında fark var mıdır?" alt probleminin ilişkin olarak deney grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerin dikkate alınarak ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinin (sontest) notlarına ilişkin olarak deney grubunda bulunan kızların oluşturduğu öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları 12,8125 iken deney grubunda bulunan erkeklerin oluşturduğu öğrencilerin not ortalamaları 11,5625'dir.

Deney grubunu oluşturan kız ve erkek öğrencilerinin ünite sonu başarı düzeylerinin saptanması amacıyla uygulanan başarı değerlendirme testinde (sontest) öğrencilerin aldıkları notların ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığına t-testi ile $\alpha=0,01$ düzeyinde bakıldığında, manidar bir farkın olmadığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre cinsiyetin drama yönteminde öğrenci başarısını etkileyen bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada bir öğretim yöntemi olan dramanın bilişsel alan basamaklarına göre değerlendirilmesi araştırılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistikî analizleri sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmanın başlangıcında yapılan ve deney ve kontrol gruplarının hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi amacıyla yapılan öntest sonuçlarına göre araştırma gruplarının birbirinden farklı olmadıkları tespit edilmiştir.

Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin bilgi düzeyindeki başarılarının ölçülmesi için yapılan sonteste geleneksel yöntemin uygulandığı gruptaki öğrenciler ortalama 4,1563 puan alırken, drama yönteminin uygulandığı grupta yer alan öğrenciler 4,5625 puan almakla beraber drama yönteminin bilişsel alan basamağının bilgi basamağında geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

Herhangi bir nesne ya da alanla ilgili bazı özellikleri görünce tanıma veya nesnenin, alan özelliklerini yazma, söyleme gibi hatırlamaya dayalı esasları kapsayan bilgi basamağında fark çıkmaması bilginin öğretilmesi için geleneksel yöntem ile drama yönteminde bir farkın olmadığını ve eğitim-öğretimde sadece bilginin

kullanılmasının istendiği durumlarda drama yönteminin kullanılmasının bir külfet getireceği görülmektedir.

Araştırma bulgularını destekleyen tek çalışma Şimşek (2001) tarafından yapılan araştırmasıdır. Şimşek araştırmasında ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık” adlı üniteyi 28 kişilik bir gruba düz anlatım ve 28 kişilik diğer gruba ise drama kullanılarak işlenmiştir. Ünite sonunda 25 soruluk bilgi testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılaşma oluşmamıştır. Bu sonuç drama yönteminin bilişsel alan basamağının bilgi düzeyi için geleneksel yöntem ile bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen sonucun daha önceki yapılan araştırmalarla çelişkilerinin bulunması araştırmanın bilgi basamağının daha sonra tekrar araştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin kavrama düzeyindeki başarıların ölçülmesi için yapılan sonteste geleneksel yöntemin uygulandığı gruptaki öğrenciler ortalama 3,4063 puan alırken, drama yönteminin uygulandığı grupta yer alan öğrenciler 4,0323 puan almakla beraber drama yönteminin bilişsel alan basamağının kavrama basamağında geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin bilgi basamağında elde ettikleri bilgileri, anlamını kaybetmeden başka bir biçimde ifade etmesi, çevirmesi, anlamını açıklaması yani yorumlaması, bu anlama dayanarak nesnelerin gelecekteki durumu kestirmesi gibi zihinsel etkinlikler olarak değerlendirilen kavrama basamağında drama yönteminin etkililiğini elde edilen bulgularla saptanmıştır. Drama yönteminin uygulandığı gruptaki öğrenciler öğrendikleri bilgileri kullandıkları görülürken geleneksel yöntemdeki öğrencilerin bilgilerinin sadece ezberlerinde kaldıkları bu bilgileri kullanamadıkları görülmektedir.

Araştırma bulgularını destekleyebilecek araştırma Üstündağ (1988) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada ilkokul 2. sınıf Hayat Bilgisi dersinde “Çevremizde Sonbahar” ünitesinin öğretiminde dramatisasyon ağırlıklı yöntemin anlatım ağırlıklı yöntemine göre daha etkili olduğu bulunmuştur.

Bir diğer çalışmada Koç'un (1999) yapmış olduğu ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “Türklerin Anadolu'ya Yerleşmesi” ünitesinin öğretiminde dramanın öğrencilerin öğrenmelerine önemli derecede katkı sağladığını bulunmuştur.

Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin uygulama düzeyindeki başarıların ölçülmesi için yapılan sonteste geleneksel yöntemin uygulandığı gruptaki

öğrenciler ortalama 2,1875 puan alırken, drama yönteminin uygulandığı grupta yer alan öğrenciler 3,3938 puan almakla beraber drama yönteminin bilişsel alan basamağının uygulama basamağında geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin bilgi ve kavrama basamaklarında edindikleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları karşılaştıkları bir problemi bütün boyutları ile görüp açıklaması ve muhtemel çözüm yollarını kestirmelerine yönelik gayretler olarak tanımlanan uygulama basamağında drama grubun öğrencilerin zihinlerindeki bilgileri daha fazla uygulayabildikleri ve gerçek hayata bu bilgileri aktardıkları görülmektedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgular, drama yöntemine ilişkin yapılan birçok araştırma tarafından desteklenmektedir.

Vandenberg ve diğerlerinin (1983) yaptıkları araştırma, oyunun öğrenme becerilerini önemli bir şekilde arttırdığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buna paralel olarak Vandenberg, (1990) yaptığı araştırmada oyun ile öğrenme arasındaki ilişkiyi vurgulamıştır.

Simon ve Smith (1985), öğrenme ve yaratıcılık için dramının önemli olduğunu yaptıkları araştırmalar ile göstermiştir. Ayrıca bu araştırmalar drama deneyimleri ile çocukların zihinsel becerilerini önemli bir kısmının önemli kısmının geliştiğini de ortaya çıkarmıştır.

Elde edilen bulgular ayrıca Erhan'ın (2000), Tanrıseven'in (2000), Aylıkçı'nın (2001) ve Yılmaz'ın (2000) yapmış olduğu araştırmalarda dramatisasyon ağırlıklı yöntemin anlatım ağırlıklı yöntemine göre daha etkili olduğu ve öğretiminde dramının öğrencilerin öğrenmelerine önemli derecede katkı sağladığını bulunmuştur ve bulgular araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırma bulguları da eğitim sistemimizde genellikle kullanılan, öğrencilerin aktif katılımını sağlayan geleneksel öğretim yöntemlerinin sadece bilgi aktarımını kapsayan, öğrencinin bilişsel alanının bilgi basamağının gelişimini hedefleyen yöntemler olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde "öğrenme" konusundaki araştırmalar da, öğrenme olgusunun bireyin etkin katılımıyla en üst düzeye ulaştığını göstermektedir. Çünkü bireyin öğrenmeye etkin katılması, onun tüm duyularının öğrenme sürecine katılması anlamına gelmektedir. Birey yaşayarak öğrendiklerini unutmamakta ve bu öğrendiklerini diğer öğrenmelere transfer edebilmektedir. İşte bu öğrenmeyi sağlayan drama yönteminin kullanıldığı bu araştırmada elde edilen bulgular ile ilgili diğer araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Drama yöntemi öğrencilerin duygularını, düş gücünü dikkate alan, gözlem becerisi geliştiren çağdaş bir yöntem olarak daha

etkili bir öğrenme sağlamaktadır. Drama, öğrencileri ders konuları ve ilgili kavramları daha iyi öğrenmelerini sağlamakla birlikte ders ilgilerini arttırır ve sosyalleşme becerilerini geliştirdiği, drama yöntemi ile işlenen derslerde öğrenciler dersleri kendileri planlamakta, yürütmekte ve sonuçlara ulaşmaktadır. Bu sayede kalıcı öğrenme, öğrenilenleri kavranması ve ileride uygulanması geleneksel yöntemin kullanıldığı derslere oranla daha fazla gerçekleştiği görülmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre drama yöntemindeki öğrenci başarısının cinsiyetler arasında farklılaşmadığı saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre drama yöntemindeki cinsiyetin öğrenci başarısına etki etmediği görülmektedir. Elde edilen sonuçlar Şimşek (2001) tarafından yapılan çalışmada dramanın cinsiyet faktörü açısından öğrenim derecesinde farklılaşma olup olmadığının incelenmesinde dramanın kız öğrencilerin öğrenmelerine daha fazla etkili olduğunu saptamıştır. Bu bulgu araştırmamızda elde edilen bilgilerle çakışmasına karşın, Erhan'ın (2000) ve Tanrıseven'in (2000) araştırmaları ile paralellik göstermektedir. Elde edilen bulgular ve daha önceki araştırmalar yıllarıdır tartışması süren eğitimde cinsiyetin etkisi tartışmaları çerçevesinde öğrenmenin cinsiyete bağlı olmadığını sonucunu ortaya koymaktadır.

6. ÖNERİLER

Geleceğin bilgi toplumunu yakalamak için ilköğretimde itibaren genç nüfusun bilim ve teknolojiye çok daha fazla ilgi duyması sağlanmalı, öğrencilerin bilgili sadece öğrenmeleri değil öğrenilenlerin kavranması ve uygulanması öngörülüyorsa öğrencilerin aktif katılımını sağlayan drama yöntemi öğretim kademelerinde yaygınlaştırılmalı ve özendirilmelidir.

Eğitim sistemimizde genellikle kullanılan, öğrencinin aktif katılımını sağlamayan, sadece bilgi aktarımını kapsayan, öğrencinin bilişsel alanın bilgi basamağının gelişimi hedefleyen geleneksel öğretim yöntemlerinden vazgeçilmelidir.

Geleneksel öğretim yöntemleri öğrencilerin derse aktif olarak katılımını azalmaktadır. Oysaki araştırmalar öğrencilerin öğrenme ortamındaki uyarıcılarla aktif bir biçimde etkileşime girmesi gerektiğini ortaya koyduğundan katılımcıların araştırmasına, keşfetmesine, kendi duygu ve düşüncelerini herhangi bir yanlış yapma korkusu olmadan özgürce ifade edebilecekleri sınıf atmosferleri oluşturulmalıdır.

Derslerde oyun araçları kullanılarak soyut konular somutlaştırılarak ve dersler sevdirmeli ve gerçek hayattaki problemlerin çözüm aşamaları, konuların çözümü ile ilişkilendirilmelidir.

İlköğretimde işlenen derslerin

programında öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya ve tüm duyu organlarını kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinlikler yer verilmelidir.

Drama yöntemi kullanılırken sınıf ortamının çalışmaya uygun hale getirilmesi gerekli olduğundan yapılacak etkinliklerle ilgili araç ve gereçlerin temini sağlanmalı ve okular donanım yönünden düzenlenmelidir.

Öğretimde kullanılacak yöntemi teknik ve stratejilerin tespiti ve uygulamasına ilişkin olarak öğretmenlere kılavuz kitaplar hazırlanmalı, öğretmenleri bilgilendirici web sayfaları, CD'ler, kitaplar ve programlar hazırlanmalıdır.

Şu anda sadece Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği programlarında yer alan İlköğretimde Drama dersi diğer öğretmenlik programlarında da zorunlu ders kapsamına alınmalıdır.

Üniversitelerin Yüksek Lisans ve Doktora programlarına Drama Programları açılarak Eğitim Fakültelerine ve öğretim kurumlarına nitelikli öğretim elemanı yetiştirilmelidir.

Kalabalık sınıflarda yöntemin uygulanması öğrenme açısından sakıncalar doğurabileceğinden, yöntemin en çok 20-25 kişilik sınıflarda uygulanması önerilir.

7. KAYNAKLAR

- Arnold, A., 1972, Children's Games, World Publising, New York.
- Bolton, G., 1984, An Argument For Placing Drama at the Centre of the Curriculum, Longman.
- Busbridge, J., Özçelik, D.A., 1997, İlköğretim Matematik Öğretimi, Yök/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Crawford, M. Ve Witte, M., 1999, "Strategies For Mathematics: Teaching in Context", Education Leadership, Vol:57 (Issue:3).
- Çalışkan, N., 2003, Sınıf Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum.
- Erhan, T.Ü., 2000, İlköğretimde Hayat Bilgisi Dersinin Drama İle Verilmesinin Dersin Öğrenilmesine ve Çocukların Benlik Kavramlarına Etkisinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N., (2005) Kuramdan Uygulamaya

- İlköğretimde Drama, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Koç, F., 1999, Yaratıcı Dramanın Öğrenmeye Etkisi, (Sosyal Bilimler Dersinde Bir Yöntem Olarak), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özoğlu, S.Ç., 1987, “Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimine Genel Bir Bakış ve Ülkemizdeki Durum”, Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları TED. V. Öğretim Toplantısı, Ankara
- Öztürk, M., 2005, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Sözmez, V., 1994, Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Pegem Yayınları, Ankara
- Şimşek, E., 2001, Sosyal Bilimler Öğretimde Drama Tekniğinin Kalıcılığın Artırılmasında Kullanılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tanrıseven, I., 2000, Matematik Öğretiminde Problem Çözme Stratejisi Olarak Dramatizasyonun Kullanılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Üstündağ, T., 1988 Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yılmaz, T., 2000, Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemi ile Diksiyon Becerileri Kazandırma ya İlişkin Bir Model Önerisi Yaklaşımı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.